

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

32. An si quis in lubilæo præberet eleemosynam per servum qui illam tamen non daret, lucretur lubilæum? Vbi plura de eleemosyna largienda tempore lubilæi pro omnibus personis tam sæcularibus, quàm ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

Nec in tali casu capere aliquid de Monasterio in elemosynam pro Iubilæo existimo contra regulam oblationem, ut probat Pasqualigus, ubi

Notandum est hic obiter Pasqualigum, ubi supra docere elemosynam dandam pro lucrando Iubilæo quando relinquatur vniuscuiusque arbitrio non sufficere minimam, sed ego olim contrarium docui cum communi Doctorum sententia, quam me citato nouissime notat Gobat. de Iubilæo, cap. 29. q. 79. & me citato Leandrus de Sacram. tom. 1. tract. 19. §. 14. quæst. 50. Lezana, ubi supra, Caracialis Lugo de panis. disput. 27. sect. 7. numero 114. vbi dubitari potest nono vtrum satisfiat dando, quem puto esse pauperem, cum re vera sit diues, & fingat se pauperem. Videtur enim non satisfieri, cum re vera nihil detur pauperi, sed sicut est pauper existimatus, erit elemosyna existimata, quæ non sufficit. Credo tamen satisfieri Iubilæo, alioquin cogemur ad examinandum nimis necessitatem petentium, quod non satis consonat Sanctorum Patrum consensui. Ratio autem est, quia non videtur de substantia elemosynæ, quod detur vero pauperi, sed quod detur ad subleuandam miseriam inopis, tunc autem datur verè ex tali fine: Ergo est verè elemosyna. Bulla autem moderna non dicit quod elemosynæ dentur pauperibus, sed solum quod fiant elemosynæ.

¶ Dices, non fit elemosyna nisi transferatur dominium ut diximus. In hoc autem casu non transferatur cum non sit animus donandi nisi vero pauperi. Respondetur regulariter in his elemosynis minutis esse tantum transferendi dominium, licet propter dolum possit reuocari donatio, ut cum aliis obseruat Lessius in 2. de iust. cap. 18. dub. 17. Quare eiusmodi pauperes scilicet ratio obligantur ad restituenda quæ ita acceptum per elemosynas minutas præfertim cum aliæ causæ huerint petendi, vel retinendi de quo videri potest Molina, tom. 1. de iust. disput. 210. §. Dubitatur de decimis, &c. Ita ille, cui adde Quintanaducenam ubi supra, num. 3.

RESOL. XXXI.

Ans pauperes, qui non possunt ad lucrandas Indulgentias largiri elemosynam, egeant commutatione in aliquod opus pium, si non possunt ieiunare, vel Ecclesiis assistere, vel in tali casu, an sufficiat, si pauper curet, vel elemosyna ab alio detur pro se? Ex part. 5. tr. 12. Ref. 15.

Affirmatiue respondet Sanctarellus de Iubilæo, cap. 7. dub. 1. Leo de Iubilæo, part. 2. num. 72. Sacerdotius de Iubilæo, cap. 19. num. 6. & alij, quia seruanda est forma Bullæ pro lucranda Indulgentia; sed Bulla pro opere iniuncto præscribit elemosynam, ergo si non potest fieri est commutanda in aliud opus pium, sicut qui non potest ieiunare, vel Ecclesiis assistere; & si contraria opinio esset concedenda, sequeretur idem esse concedendum de eo, qui non potest ieiunare, vel ob tulum non potest communicare, nam in his casibus non egeret commutatione.

¶ Verum his non obstantibus negatiuam sententiam docet Faustus de Iubilæo, l. 4. q. 55. Nauar. in Miscellaneis, 94. num. 2. Grassius in Append. l. 2. e. 5. n. 38. Henriquez l. 7. c. 10. num. 6. in glossa lit. N. & Fernandez in Mandata, part. 3. cap. 7. §. 8. numero 3, ubi sic ait. Cum imponitur elemosyna danda, & lacrans est pauper, talem non indiget commutatione elemosynæ in aliud opus pium. Ita ille, & ratio est, quia mens Summi Pontificis in hoc casu talis esse videtur, unde puto

veramque sententiam probabilem esse, & certum est eiusmodi pauperibus absque vlla commutatione sufficere, si faciant elemosynam minimam, etiam vnus oboli, quia sic adimplent formam Bullæ, faciendæ opus præscriptum. Ita Bossius de triplici Iubilæo, sect. 4. cas. 21. num. 4. qui etiam man. 5. & 6. obseruat sufficere in tali casu, si pauper curet vt elemosyna ab illo detur pro se; vel si ratificet elemosynam datam nomine suo ab aliquo ipso infcio, dummodo ratificatio fit intra tempus concessum ad lucrandam Indulgentiam.

RESOL. XXXI.

An si quis in Iubilæo præberet elemosynam per seruum, qui illam tamen non daret, daretur Iubilæum? Vbi plura de elemosyna largienda tempore Iubilæi pro omnibus personis tam secularibus, quam Regularibus adducuntur? Ex p. 5. tr. 12. Ref. 31.

¶ Affirmatiue respondet Emanuël Sa, etiam post correctionem Romanam ver. Indulgentia, num. 4. ubi sic ait. Cum dicitur absolute vt fiat elemosyna, quidam requirunt summam quandam cuiusque statui conuenientem; ego potius dicerem cuiusque deuotioni relinqui quantum det, & qui pro fe datam ab alio ratam habet, dare censetur. Quod si quis iussit famulum dare, & non dedit, qui tam negant consequi Indulgentiam, ego id non dixerim. Ita ille.

2. Sed aduersus illum negatiuam sententiam tenet Homobonus de Iubil. lib. 4. q. 53. Leo de Iubil. p. 2. q. 14. sect. 6. num. 175. Bonac. de Sacram. disp. 6. q. 1. punct. 5. n. 22. & Philippus de la Cruz, in thes. Eccl. tract. 1. §. 11. n. 3. ubi sic ait [Quando se manda dar limosna, y el amo dio à su criado dineros, para que los distribuiese à los pobres, no lo hizo, no obstante que los entregò para que se diesen, no consigne la Indulgencia.] Sic ille, & alij afferentes hoc etiam dicendum esse de eo, qui daret elemosynam per famulum, qui post tractatam hebdomadam dedit, qui non potest retrahi, & ratio est, quia non præstat opus præscriptum in tempore ad lucrandum Iubilæum. Verum quia solent occurrere quoad largitionem elemosynæ tempore Iubilæi aliqua difficultates, breuiter illas hic explanabo.

3. Dico igitur primo contra Lauotium de Iubilæo, p. 1. c. 21. num. 46. & alios, quod quando in Iubilæo ad lucrandam Indulgentiam indeterminatè & absolute præcipitur elemosyna, sufficere quamcumque elemosynam minimam & paruam, etiam in ordine ad diuites: secus autem si præscribitur elemosyna expressè secundum facultatem, seu pro facultate vniuscuiusque; sed de hac quæstione satis supra dictum est.

4. Dico secundo contra Zanardum in Direct. Theol. part. 1. de pœn. cap. 21. q. 26. in fine, non sufficere ad lucrandum Iubilæum elemosynam spiritualem, sed debere esse realem & temporalem, dummodo non sit pauper, qui viuat de quotidiano labore, vel ostiatim mendicet, nam sine vlla commutatione tales lucrantur Iubilæum, non largiendo elemosynam. Ita Fernandez in Medull. cas. p. 3. c. 7. §. 8. num. 3. Henriquez lib. 7. cap. 10. num. 6. in glossa lit. N. Grassius in append. l. 1. cap. 5. num. 58. & alij; licet securior erit in tali casu pauperes petere commutationem in aliud opus pium, vel facere sibi ipsis à Confessario applicari elemosynam, quam pro lucranda Indulgentia tenerentur, quod est valde notandum.

5. Dico tertio contra Homobonum de Iubilæo, lib. 4. q. 57. Superiore nolente pro Religiosis elemosynam largiri, posse illos secluso scandalo aliquid e bonis Monasterij

Sup. hoc inf. in Ref. 54. §. Notandum est, & in t. 8. tr. 4. Ref. 71. §. Probatur, ad medium, ver. Et pro, & hic inf. in Ref. seq. §. 11.

Sup. hoc inf. in Ref. 54. §. Notandum est tamen hic, prope finem.

Pro confesso in hoc §. sup. late in Ref. 29. & in aliis eius not.

Sup. hoc in Ref. præterita.

Sup. hoc sup. in Ref. 30.

NA
nia
IVV
III

naſteſſi pro eleemoſyna dare ad lucrandum Iubilæum, inſcio Superiore, qui eſt irrationabiliter inuitus, & ideo in tali caſu Religioſus ſubditus operatur ex licentia Superioris debita. Idem dicendum eſt de vxoribus, foris, filiis familia, Monialibus, &c. vide Sanchez *in ſam. tom. 2. lib. 7. cap. 19. num. 53. & 55.* licet tutius foret in tali caſu ſupradictas perſonas commutationem petere in aliud opus pium.

6. Dico quartò quòd eleemoſyna poteſt fieri ante, vel poſt communionem, etiamſi communio fiat die Dominico. Ita Graſſius *in Appen. lib. 1. cap. 5. num. 58.* Henriquez *lib. 7. cap. 10. num. 6.* Leo *de Iubil. part. 2. quaſt. 14. ſect. 6. numero 174.* qui aſſerit hoc fuiſſe deſiſum à Gregorio XIII. Vide etiam Fellic. *tom. 1. tr. 8. cap. 6. n. 273.*

7. Et tandem dico quindò, quòd ad lucrandum Iubilæum ſufficit dare eleemoſynam ei, cui aliàs debetur ex obligatione præcepti naturalis, vel voti. Ita DD. quos citat & ſequitur Boſſius *tract. de Iubileo, ſect. 4. caſ. 9. num. 3.* ubi ſic ait. Communis opinio eſt ſufficiens ſatis fieri operum impenditorum in Iubilæo per opera aliàs debita ex obligatione præcepti naturalis, vel Eccleſiaſtici, vel voti, & conſtat ex praxi. Ita ille.

RESOL. XXXIII.

An innoſcente, non elapſo tempore Iubilæi famulum non dediffe eleemoſynam à Domino acceptam, ut pauperibus elargiretur, teneatur Dominus ad huc alteram eleemoſynam erogare?

Et ſupponitur, quod Dominus, ſi dat famulo ſtipem pro pauperibus ad lucrandum Iubilæum, & ipſe ſibi retineat, Dominum bona fide lucrari Iubilæum.

Et docetur eleemoſynam dandam pauperibus pro confeſſione Iubilæi non eſſe menſurandam iuxta unius cuiusque ſumentis menſurationem, Ex p. 11. tract. 7. & Miſc. 7. Ref. 18.

Sup. hoc quod hic ſupponitur in Ref. præterit. & in aliis eius privæ adnot.

§. 1. **S**uppono tamen probabile quod ſi dominus det famulo ſtipem pro pauperibus ad lucrandum Iubilæum, & ipſe ſibi retineat, dominum lucrari Iubilæum. Ita doctus Pater Gobat *de Iubileo cap. 30. quaſt. 80. num. 221.* Quintanadueñas *de Iubileo duarum hebdomadarum cap. 9. num. 12.* Si la perſona (ait ille) à quien ſe entrego la limoſna para que la dieſſe, ſe olvidò de darla, ò ſe la perdio, ò de malicia non la quiſo dar; es muy probable gana el Iubileo el que la mando dar, que eſte, quanto es de ſu parte, y a la dio; y Dios lo recibio como ſi con eſeto la diera el criado: lo contrario ſienten otros, y juzgan tampoco lo ganara ſi la dio de ſpues de las dos ſemanas. Lo cierto es, no lo ganara ſolo ſeñalando en ſu entendimiento la que avia de dar, guardandola en eſpecie y numero para vn pobre, ſino ſe la entregava dentro de la ſemana, que entonces no ſe verifica auerſela dado: Pero ſe le dixo, que alli la tenia que fueſſe por ella, ò que ſe la embiaria, y el la accepto, y dixo ſe la guardaffe ò no dixo nada; aunque no la entegaffe en tiempo del Iubileo le gana.

2. Sed difficultas in caſu noſtro eſt, num ſcilicet innoſcente fraude famuli antequam terminus Iubilæi ſit elapſus, & ante eius conſecutionem adſtringendus ſit dominus aliam eleemoſynam erogare: Et in rigore putat Pater Bardi *in ſelectis lib. 5. qu. ſ. 3. num. 15.* non eſſe dominum obligandum ad ſecundam eleemoſynam, & illum ad hoc adſtringere, non eſſe ita coherens opinioni quam tuemur, quia poſito quòd ſuſtineamus per abdicationem dominij ex voluntate ſubueniendi pauperibus, ſatis factum eſſe intentioni Pontifici hoc primariò & formaliter intercedentis,

iam cenſetur poſita conditio, & adimpletum opus iniunctum, & ideo non ſupererit alia obligatio. Neque ad huius argumenti vim enervandam, dicas talem eſſe præſumendam mentem enervandam, dicas quòd in tali caſu ſit excuſandus dominus durante, tantum bona fide, non autem quando ſcit cum effectu exhibitam minimè fuiſſe, ne dicas hoc, quia in iis, quæ ſe habent in forma, non prodeſt bona fides ad valorem actus; alter iis, qui v. g. non ieiunet vel omittat viſitare aliquam ex Eccleſiis deſignatis, aut non oret vt præſcribitur in diplomate, & omiſſo procedat ex bona fide inuincibiliter ignorantis obligationem, ſequeretur omittentem lucrari Iubilæum, quia dici poſſet talem eſſe præſumendam mentem Pontificis, quod tamen communiter non aſſeritur à Doctõribus, ideoque ſignum eſt in his rebus non ſufficere bonam fidem, ſed requiri vt cum effectu opera iniuncta ponantur; Igitur efficax ratio ad ſuſtinentiam opinionem affirmatiuam eſt quam adduximus, nempe id quod formaliter iniungitur, eſſe actionem illam pietatis, procedentis ex voluntate ſubueniendi pauperibus; ideoque ea poſita, iudicandum erit ex parte dantis, conditionem hanc appoſitam fuiſſe, quod tamen non habetur in exemplis allatis de aliis operibus iniunctis; & patet quia Pontifex per ieiunij impoſitionem primariò intendit honeſtatem illam, quæ reperitur in ſobrietate & abſtinentia à cibis, quæ tamen deſiſt ſi ieiunium in re non ponitur. Similiter iniungendo viſitationem Eccleſiarum & orationem primariò & formaliter intendit talem actum externum religionis, & preces ad Deum pro gratis obtinendis, quæ non habentur niſi per externam, & actualem viſitationem, & veram realeque orationem in eum ſinem eſſulam, at in erogatione eleemoſynæ faciendi per famulum, iam habemus actionem externam intentam à Pontifice, quæ conſiſtit in abdicatione pecuniæ, aut alterius rei eroganda ex intentione ſubueniendi pauperibus, quæ eſt honeſtas pertinens ad virtutem miſericordiæ, quam primariò Pontifex intendit, & ſic non valet paritas. Hæc omnia Bardi *vbi ſupra*, quæ licet ſubtiliter & doctè excogitata ſint, ego tamen in facti contingentia non recederem ab affirmatiua ſententia, & quidem communiter Doctõres quos * alibi citauimus, firmant in caſu, quo dominus præbeat eleemoſynam famulo ad dandam pauperibus pro confeſſione Iubilæi & famulus non det, dominum non lucraturum Iubilæum, etiam ſi bona fide maneat.

3. Nota etiam hic obiter, rectè Patrem Bardi *vbi ſupra n. 5.* docere contra Patrem Paſqualigum, eleemoſynam dandam pauperibus pro confeſſione Iubilæi non eſſe menſurandam iuxta unius cuiusque ſumentis menſurationem, quod etiam ego * alibi docui. Vide etiam Bardi, qui reſponder ad argumenta Paſqualigi. Rectè itaque dixit Quintanadueñas *vbi ſupra n. 3.* La limoſna en qualquiera cantidad ſe puede hazer, y no es necesario el rico de como rico, y el pobre como pobre, ſino cada uno lo que quiſiere.

RESOL. XXXIV.

An quis poſſit lucrari Iubilæum præſtando opera, quæ ex alio capite facere tenetur? Vt, v. g. ex obligatione præcepti Diuini, aut Eccleſiaſtici, vel Confeſſarij, aut voti, vt ſi in Quadrageſima publicetur Iubilæum, vel tempore Quatuor temporum, &c? Ex p. 5. tr. 12. Ref. 54. aliàs 54.

§. 1. **R**eſpondeo ad lucrandum Iubilæum ſufficere præſtare opera, quæ aliàs quis tenetur facere obligatione præcepti Diuini, aut Eccleſiaſtici, aut Confeſſarij.